

za!), potem je tako obravnavanje nemo-goče. Že pri spisju pridemo do razpotja: naj li gojimo več duhovnega, (izrazoslov-je, besedni zaklad), ali naj damo učen-cem več praktičnega, vsakdanjega obrt-no in trg. spisje). Če gojimo oboje v ena-ki meri (sedanji ustroj mešč. šol to za-hiteva!), potem nam ne preostane dovolj časa za drugo. Kako naj obravnavamo si-stematično slovnico, kako berilne vaje (lepota idej in oblik), kako slovstvo (v višjih razredih), da damo učencem vse to, kar predpisuje učni načrt?

Vem, da ne bo pomagala ta površna statistika, toda v premišljanje tistim naj bo, ki se potem čudijo, da ni uspehov, da niso v razrednicah izpolnjeni vsi 4 od-delki, ki zaključujejo slovenščino, da ni zadosti predpisanih nalog itd.

Nisem tega napisal pro domo, da bi vplival s tem na nadzorovanje, ampak le iz ljubezni do slovenščine in iz ljubezni do učencev. Uverjen sem, da se učitelj težko bori s temi 3 urami; tako mu je, kakor s plačo: obrača sem, obrača tja, koncem mu pa le vedno zmanjka. Vidim, da višji šolski svet to vprašanje s tako brezbrizno hladnokrvnostjo obravnava, kakor bi bil on odločilni faktor, v resnici pa mu naj bo sveta stvar voja učiteljstva. In to se je že izreklo! — i.

Naše narodno prosvetno delo.

ORGANIZUJMO IZVENŠOLSKO DELO!

1. Osnuje naj se narodno - prosvetni odsek poverjeništvu UJU — Ljubljana. V to svrhu naj se preosnuje in izpopolni glede članstva na prvi skupščini našega poverjeništvu UJU v Rogaški Slatini osnovani »glasbeni odsek«. Če smatra za potrebno, naj si osnuje enake pododseke pri okrajnih učiteljskih društvih.

2. Delo narodno - prosvetnega odse-ka bi bilo voditi statistiko in dajati poročila in inicijativo o našem narodno - prosvetnem delu, sestaviti in izdati enoten knjižnični red in navodila za snovanje in poslovanje šolskih ljudskih knjižnic, tvoriti zvezo med knjižnicami za izmenjavo knjig z večimi izvodi med posameznimi šolami, posredovati stik za medsebojno olajšanje prireditvev na šolskih odrih, se-staviti in skrbeti za izdajo seznama igrice, spevoiger itd. za šolske odre, skrbeti za izdajo novih spevoiger, podpirati šofarske pevske zборе z navodili in notnim mate-rijalom, omogočati gibanje ljudskih pre-davatelj po šolah s tem, da vodi seznam dobrih predavateljev in predavatelj, ki jih obravnavajo, ter posredovati za njih pre-davateljska potovanja po raznih krajih.

Šolski odri in pevski zbori.

— po Šola v Velikih Laščah je prir-e-dila na Svečnico res lepo uspelo šolarsko veselico, ki nam je potrdila staro tradi-cijo o intelektualnih zmožnostih tukajšnje mladine. Bila pa je tudi verna slika delav-nega učiteljstva.

Nabito polna dvorana konsumnega društva, naroda in krajevne inteligence, je pričala o zanimanju za šolski oder, navdušen aplavz navzočih pri vseh točkah pa je potrdil uspešnost prireditve.

1) posameznostih bi kot tuj opazova-lec pripomnil tole:

Pevske točke »Lepa naša domovina«, »Sinček piše«, »Zima«, »Na ledu«, »Pre-dice«, so bile izvajane precizno. Dečki na ledu so posebno ugajali v svoji naravni razposajenosti in pogojeni mimiki. — Prosto sestavljen dramatični prizor Kralj Matjaž je bil kot patrijotično delo pogodben učinkovit, samo ulogo kralja — mogo-če tudi obeh vodnikov — naj bi prevzel odrasel človek, z junaškim glasom.

V dvodejanki »Teta iz Amerike« so vzbujali navihani otroci dosti smeha. Nas-top dečkov je bil čisto sigen in igra naravna, le odrasla teta iz Amerike je bila premrtva. Igra sama na sebi nima globokega jedra, pač pa vpliva teatralno. Kaj se da narediti iz drobne stvarice, je pokazal mali učenček s svojo efektno deklamacijo »Janglove« »Kaj me briga«.

Nekaj novega v estetičnem in etič-nem oziru prvovrstnega pa je bil Župan-čičev »Razgovor«. To je v tajne globine duše segajoč dvogovor med materjo in sinčkom, ki je sanjal o očetu, padlem na bojnem polju in govoril ž njim poslednje besede ljubezni. Pretresljiv, resigniran finale »moj sinko moliva in vse bo prav«, zaključen s trepetajočim glasom vijoline, mora odgrniti zastor tudi mrtvim dušam. — To žaloigro človeških src pa bi bilo treba prej vsaj s par besedami komentirati navzočim in razumljiva bi bila na ta način celo otrokom v svoji globoki tragi-ki, odkrivajoča jim bolj kot vsaka moral-na pridiga največjo rano človeštva.

Po tem vzhledu bi bilo tba pri vseh takih prireditvah semtertja nasejati tudi

pravili zlatih zrn in brušenih demantov, da bi počasi, neopaženo prisijala v srca komaj sanjana zarja čiste umetnosti. To da počasi in previdno, preveč svetlobe naenkrat lahko celo škoduje, ker bi je ne preneslo duševno oko mladine.

Povrhu so nas obiskali še »Zamor-čki«, ki smo se jim zopet prav od srca nasmejali.

po Nova cerkev pri Celju. Tukajšnja šolska mladina je 19. t. m. priredila lepo uspelo predstavo. Pod spretnim vodstvom učitelja Zupaneke je pevski zbor šolske mladine zapel več prav lepih pesmi. Igrale so se dve igrice: »Kaznovani šaljivec« in »Čista vest«. Gdč. Kosančeva, ki je imela z vajami mnogo truda je z uspehom lahko zadovoljna. Gospod Bur-dijan nam je pokazal, da se na zavodu goji smotrna telovadba. Telovadci so prav junaško izvajali primerne vaje. Gos-pod voditelj je v svojem govoru pojasnil pomen prireditve in se zahvalil raznim do-brotnikom, ki podpirajo tuk. »šolsko ku-hinjo«. Kljub slabemu vremenu se je zbra-lo mnogo šolskih prijateljev in naši mal-čki hodo zopet dobili toplo kosilce.

— po Šolski oder, Sv. Marijeta o Pesnici. Dne 12. februarja 1922. je prir-e-dila šolska mladina pod vodstvom tukajš-njega učiteljstva lepo predstavo s slede-čim sporedom: 1. Govor (govoril učen-ec). 2. Petje: »Gor čez jezero« s spremljevanjem harmonija. 3. Deklamacija »Tam za deveto goro«. 4. Deklamacija »Mladi vojaki«. 5. Igra: »Zapeljivec«. 6. Štiriglasno petje: »Planinarica« s spremljevanjem harmonija. 7. »Kuharica« — teta učenka. 8. Dekl. dvogovor. »Pri-po-vedka o nosku«. 9. Igra: »Svilija Klara« — petje vil in palčkov s spremljevanjem gosli in kitare. Predstava je bila jako do-bro obiskana in donesla tudi lep dobi-ček, kateri se uporabi deloma za šolar-sko knjižnico, deloma za učne pripomoč-ke revnim učencem. Isti dan so bile raz-stavljene tudi risbe in ročna dela učencev tukajšnje šole. Razstavo je obiskalo ob-činstvo z velikim zanimanjem.

— po Turnišče - Prekmurje. V zelo težkih razmerah sedanjega časa je tudi turniško učiteljstvo začelo s šolskim odrom in že priredilo predstavo s šolsko mladino. Težko — a vendar je šlo. Gospo-dična Marica Judničeva, vneta za vse dobro na vzgojnem polju, je prva pre-bila trojanski zid in dokaj dovršeno nas-topila s šolsko mladino v igri »Čista vest« dne 5. in 12. februarja t. l.

Koliko težkoč nam dela prekmursko narečje. Ve le tisti, kdor pride v korenino — pa vendar se s požrtvovalnostjo in ljubeznijo do mladine, katero je hotel po-goltniti madžarski zmaj, doseže vse. Tu-di dvogovori, deklamacije in petje domo-ljubnih pesmi so otroci dobro pogodili. Najbolj pa so presenetili naše Prekmurce »Mladi vojaki«, pod vodstvom agilnega voditelja Trinajstiča. Navzoče občinstvo je z velikim zadovoljstvom zapuščalo igrice, želeč učiteljstvu nadaljnih uspe-hov. Prostovoljni prispevki se bodo po-rabili za napravo šolskega odra, ki bo Bogu v čast in malim v ponos.

Želeti bi bilo tudi drugod v obmejnih krajih istega napredka, da si tako čim-prej duša naših malih začrta novo smer — Ljubljana — Beograd.

Šolske ljudske knjižnice.

— Šolska ljudska knjižnica v Sv. Juriju - Rogaševci. Smo v Prekmurju tik meje Burgenlanda, kamor smo poslani, da vzgajamo in izobrazujemo narod. Pred vsem pa so potrebne za izobraže-vanje knjige. In ravno teh tukaj ni. Da se ustrezne potrebi in želji mladine po čitvi, je sklenilo tuk. vodstvo, da ustanovi šol-sko knjižnico. Začetek je težak, posebno še, ker je šola brez — gmotnih sred-šev. Dobro zavedajoč se, da znate vpo-števati narodnostne razmere v Prekmur-ju, se obračam tem potom do učiteljstva, raznih narodnih društev, knjigarn itd., s prošnjo, da mi blagohotno priskočijo na pomoč ter darujejo kako knjigo za naše malčke ob severni - (vzh.) meji, kateri Vam bodo za to iz srca hvaležni. Rešili smo jih telesnega jarma, rešimo jih tudi — duševnega. Na delo torej! Kakršne si bomo vzgojili v mladosti, takšni bodo v starosti! Pomislite, koliko zakladov je zakopanih v prahu po raznih omahar, po raznih založbah itd., brez haska med tem ko bi tu dobrodošle. Treba le malo dobre volje! Darovane knjige, naj se blagovoli poslati na Vodstvo dvorazredne šole Sv. Jurij - Rogaševci, Prekmurje. Za poslano knjige se že vnaprej zahvaljuje v imenu šolske mladine Lazar Tone, šolski vodja.

Ljudska predavanja.

— po Trebelno pri Mokronogu. Šol-sko vodstvo je 19. februarja priredilo roditeljski sestanek s temo: zblizanje doma in šole. Uspeh je bil slab, ker ima

tukajšnje prebivalstvo razne predsodke napram šoli in učiteljstvu. Kljub temu pa upa učiteljstvo z vztrajnim delom počasi doseči boljše uspehe.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine l. t. d. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljske tiskarne v Ljubljani«, Franciškanska ulica šte. 6.

— k O zemljiški knjigi, konverzijah, testamentih in o vseh tozadevnih novih pristojbinah, s praktičnim vzorcem prošni, pogodbi itd. Raynatelj zemljiške knjige A. Spendé je izdal k tej knjigi »Dodatek iz l. 1922.«, ki obravnava sistematično vse do leta 1922, iziše izpreminjavalne nar-edbe in novi tristoletinski zakon iz leta 1921, v jasni in kratki obliki.

Naša gospodarska organizacija.

UČITELJSKI DOM V MARIBORU.

Beda in pomanjkanje, ti dve spremljevalki, sta bili za prav kratek čas vsaj navidezno izstopili iz naših vrst, ko smo postali svobodni. Naivneži so trdili, da se ne povrneta več. In glejte, zopet se vra-čata, zopet se naseljujeta v naših domo-vih, ker sta si to pravico v dolgih letih menda že priposestovali pri nas. Skrbne matere zopet poseča trpka misel, kako bo de prehranila svoje otroke, kako jih bo oblačila. Oče učitelj pa prihaja truden in zdelan iz urada v svoj dom, kjer ga čakajo nove skrbi. Zmračj se mu čelo in mesto, da ti se oddahnil in pripravil za prihodnji dan v svojem poklicu, se gre ubijati in mučiti s privatnim zaslužkom, da preživi sebe in svojece.

Tako je sedaj v družinah z majhnimi otroci. Kjer pa otroci posejajo mestne šole, ondaj je še vse hujše. Zakaj treba je šteti vsak mesec tisočake — sedaj naj-manj dva — samo za hrano, stanovanje in manjše potrebščine. Kje je obleka, obu-tev, knjige in drugo! O tem bi vedeli mnogo povedati naši tovariši, ki šolajo po enega, dva in celo tri otroke hkratu. Doma stradajo, v pravem pomenu besede si pritrjavajo od ust in trpe pomanj-kanje v vseh ozirih samo, da morejo vzdrževati onega v mestu. Kdor vse to opazuje, ga mora zaboleti v dno srca. Kako je to še-le tistemu, ki vse to skuša sam na svoji koži!

Kakor vse kaže, še dolgo ne bode zginila v naših vrstah mučna skrb za vsakdanji kruhek. Treba je misliti na samopomoč. Učiteljstvo je toliko delalo in še dela za druge, da je pri tem često po-zabilo samo na sebe. Ni samo prazna fra-za, ampak naša resna stanovska dolžnost, da v prvi vrsti podpiramo sebe, da svo-jim stanovskim sotovarišem (icam) lajša-mo trpljenje in otiramo solze pred vsem v lastnih vrstah. In kdaj je med nami naj-večji revež? Gotovo tisti, ki mora študi-rati svojo dečo za lastnim zaslužkom, kdor pritrjuje samemu sebi in doma svoji dru-žini, da omogoči lastnemu otroku nadaljni študij.

V ta namen je izvolilo učit. društvo v Mariboru odsek, ki pripravlja ustanovitev društva »Učiteljski dom«, ki ima namen z najemom, nakupom ali pa z last-no stavbo preskrbeti učiteljskim sinovom in hčeram primerno stanovanje, hrano in nadzorstvo, dokler študirajo v Mariboru.

Krvava potreba take naprave leži na dlani in je ni potreba še posebej uteme-ljevati. Vsak oče učitelj bode rad izročil svojega otroka takorekoč lastnemu društvu, ki bode skrbelo za njegov duševni in telesni blagor ter mu nudilo pomoč tu-di pri študiju. Že sama zavest, da se bode nahajal njegov otrok v dobrih rokah, bo-de velike vrednosti. Brej dvoma pa je tu-di gotovo, da bode društvo lahko nudilo precejšnje ugodnosti v gmotnem oziru. Zakaj če daje mesečno samo 3—400 K ceneje — primeroma današnje cene — že to znese nekaj tisočakov.

Idealisti bodo morda v tem videli prvi hip cepitev od Ljubljane. To pa ni nikaka cepitev, ampak le delitev dela. In bodimo si odkriti. Iz vseh krajev, ki gra-vitirajo v Maribor, so ih bodo dajali otro-ke študirat takorekoč doma v Mariboru, ne pa v Ljubljani, pa če imamo tam še tako ugoden konvikt. Saj tudi od tovari-šev iz bivše Kranjske ne bi mogli nikoli zahtevati, da bi študirali svoje otroke v Mariboru. Realnost je neizprosnejša ka-kor še tak idealizem. Uverjen sem, da bi bilo bivše štajersko učiteljstvo že zdavnaj imelo tako napravo v Mariboru, ko bi bil Maribor tako naš, kakor je sedaj in ko bi imelo v njem svoje lastne tovariše, ka-kor jih ima sedaj.

Kedaj se uresniči ta ideja in postane kri in meso, to je pa v prvi vrsti odvisno od nas samih. Ako gremo vsi na delo in pri tem vztrajamo, imamo lahko po mo-

jem mnenju v 5—8 letih svoj dom. Lahko pa nam kak srečen slučaj omogoči že preje, nesrečni in brezdelni pa za kako leto zavleče.

Zavedamo se, da sedanji čas s svo-jimi nevzdržnimi razmerami ni posebno pripraven za take stvari. A samo to nas tira, da se lotimo dela z vsemi močmi in silami. To smo dolžni sebi in svojim po-tomcem, ki nam ne bodo vsaj mogli pred-bacivati, da nismo poskusili vsega v olaj-šanje njihovega življenja. Hren.

— g Članom »Učiteljske samopomo-či«. V 9. številki »Učit. Tovariša« se po-reča članom, da dobe položnice za 73. smrti slučaj (Iv. Jakše). Med tem je umrla 1. marca 1922 članica Frančiška Jelene (74. smrti slučaj). Člani dobe v teh dneh za oba smrtna slučaja položnice z nakazanimi zneski 4.50 Din., zamudni-kom se prišteje še zaostali dolg. Vse pris-tojbine se plačajo v dinarjih. Opozori-lo za tiste, ki so še v marcu preraču-navali pristojbine v krone. Če želi kdo kakega pojasnila glede vplačevanja, naj priloži vprašanju znaniko za 50 para. Prosimo hitre in redne rešitve!

— g Članarina in darila za učiteljski konvikt. Tov. Fran Luznar s Prinsko-vega pri Kranju 100 Din. v počaščenje smolina krojine gospe Fančl Jelenčeve. Rodbina Bercé iz St. Janža 50 Din. me-sto rož na grob nepozabni sosedi, dobri Ančci Majcnovi roj. Prijatelj. Hvala!

Iz naše organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

IV. SEJA OŽJEGA SOSVETA UJU PÖVERJENIŠTVO LJUBLJANA DNE 23. SVEČANA T. L.

1. Izročitev častnih diplom tovariše-ma Jelencu in Luznarju ob 25-letnici de-lovanja v načelstvu naše organizacije. — Pred prehodom na dnevni red povzame besedo poverjenikov namestnik tov. Gmus in očrta v živih, prisrčnih besedah vztrajno in nesebično delovanje jubilan-tov v prid narodni šoli ter v prosep in korist učiteljstva. Kaže nazaj na skromne začetke, na malo drevesce, iz katerega se je razvilo današnje mogočno deblo na-še organizacije — UJU poverjeni-štvo Ljubljana — ki je po smotre-nem delovanju svojih voditeljev, pred-vsem današnjih jubilentov, raslo in pri-dobivalo tla, dokler si ni priborilo seda-nji ugled in moč. Slovensko učiteljstvo si bo njih imeni hvaležno zapisalo v svo-ja srca. Kot skromen, viden znak prizna-nja izročja organizirano napredno sloven-sko učiteljstvo potom ožjega sosveta ju-bilantoma častni diplom. — Slavljena se vidno ganjena zahvaljujeta za poklo-njeni spomin in obljubita tudi vbodoče delovati v prosep šolstva in za interese svojih tovarišev.

2. Za izenačenje draginjskih doklad. — Več okrajnih društev se izraža proti sedanji razdelitvi draginjskih doklad v 5 razredov, ker se draginjske razmere nikakor ne dao tako točno opredeliti ozir. vlada splošna enaka draginja tako v mestu kot na deželi: v posameznostih se navajajo kraji, zlasti industrijski, kjer je celo težje življenje kot v mestih. — Ožji sosvet izjavlja, da za sedaj ne more ničesar podvzeti, ker je zakon že sank-cioniran in velja za vse panoge državne-ga uradništva, pri eventualni bodoči ure-ditvi draginjskih doklad pa naj se izena-čijo draginjske doklade po celi državi. — Pri tej priliki poroča tov. poverjenik o korakih, ki ih je storila organizacija vsled nevzdržnih draginjskih razmer v dosego poviška dnevnic.

3. Proti izrabljanju šole v svrhu po-biranja denaria v razne namene. — Mnogo okrajnih društev je vpslalo to-zadevno svoje proteste. Učiteljstvo je po-stavljeno na mučno stališče s tem pobir-anjem, ker mora vporabljeti šolo v ma-terialne namene. Učenci prosijo doma za denar, kjer ih pa v premmogih slučajih osorno odvrtačo ter se pogosto odvrat-no izražajo na račun šole in učiteljstva. Marsikateri učenec, ki vnaprej pričakuje, da odide prazni rok z doma, naskrivaj izmakne doma, da vstreže pozivu za zbirko. Večne zbirke jemljejo učiteljstvu dragoceni učni čas. — Ožji sosvet se pridružuje protestom okraj. učit. društev ter naroča svojim zastopnikom pri viš. šol. svetu, da se izjavijo proti vsakemu pobiranju denaria v šoli v kakršnikoli namen razun za Jugoslovensko Matico za velikonočne pirhe.

4. Kolekovanje vlog. — Ptujsko učit-eljsko društvo pozivlja, naj se uredi za-čeva s kolekovanjem vlog, ker se dogaj-lo slučaj, da zahtevajo šol. oblasti kolekovino, ki ni v soglasju s sedanjimi predisi. — Opozarja se, da so dobila vsa